

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Lüderi Menckenii, IC. Facult. Iurid. Lipsiensis Ordinarii
Tractatio Synoptica Institutionum Iuris Iustinianearum
Theoretico-Practica**

Mencke, Lüder

Lipsiae, MDCCXXXV

VD18 11839880

Tit. VIII. De Successione Libertorum.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18253

TIT. VIII.

*De Successione Libertorum.**De Patroni Successione ex lege XII. tabb.*

NUNC de libertorum bonis videamus. Olim itaque licebat liberto patronum suum impune testamento præterire. Nam ita demum Lex duodecim Tabularum ad hereditatem liberti vocabat patronum, si intestatus mortuus esset libertus, herede suo nullo relicto. Itaque intestato mortuo liberto, si is suum heredem reliquisset, patrono nihil in bonis ejus juris erat. Et si quidem ex naturalibus liberis aliquem suum heredem reliquisset, nulla videbatur querela: si vero adoptivus filius fuisset, aperte iniquum erat, nihil juris patrono superesse.

De jure prætorio.

I. Qua de causa postea Prætoris Edicto hæc juris iniquitas emendata est. Sive enim faciebat testamentum libertus, jubebatur ita testari, ut patrono partem dimidiam bonorum suorum relinqueret: & si aut nihil, aut minus parte dimidia reliquerat, dabatur patrono contra tabulas testamenti partis dimidiæ bonorum possessio: si vero intestatus moriebatur, suo herede relicto filio adoptivo, dabatur æque patrono contra hunc suum heredem partis dimidiæ bonorum possessio. Prodesse autem liberto solebant ad excludendum patronum naturales liberi, non solum quos in potestate mortis tempore habebat, sed etiam emancipati & in adoptionem dati: si modo ex aliqua parte scripti heredes erant, aut præteriti contra tabulas bonorum possessionem ex Edicto petierant. Nam exheredati nullo modo repellantur patronum.

De Lege Papia.

2. Postea Lege Papia adaucta sunt jura patronorum,

rum, qui locupletiores libertos habebant. Cautum est enim, ut ex bonis ejus, qui sestertium centum millium patrimonium reliquerat, & pauciores, quam tres liberos habebat, (sive is testamento facto, sive intestatus mortuus erat) virilis pars patrono deberetur. Itaque cum unum quidem filium filiamve heredem reliquerat libertus: perinde pars dimidia debebatur patrono, ac si is sine ullo filio filiave testatus decessisset: cum vero duos duasve heredes reliquerat, tertia pars debebatur patrono, si tres reliquerat, repellebatur patronus.

De Constitutione Justiniani.

3. Sed nostra Constitutio, quam pro omnium no-
tione, Græca lingua compendioſo tractatu habito
compoſuimus, ita ejuſmodi cauſam definiuit, ut, ſi
quidem libertus vel liberta minores centenariis
ſint, id eſt, minus centum aureis habeant ſubſtan-
tiam (ſic enim Legis Papiæ ſummam interpretati
ſumus, ut pro mille ſeſtertiis unus aureus compu-
tetur) nullum locum habeat patronus in eorum
ſucceſſione: ſi tamen teſtamentum fecerint. Sin
autem inteſtati deceſſerint, nullo liberorum reli-
cto, tunc patronatus juſ, quod erat ex Lege duode-
cim Tabularum, integrum reſervavit. Cum vero
majores centenariis ſint, ſi heredes vel bonorum
poſſeſſores liberos habeant, ſive unum, ſive plures
cujuscuſque ſexus vel gradus; ad eos ſucceſſiones
parentum deduximus, patronis omnibus una cum
ſua progenie ſemotis. Sin autem ſine liberis de-
ceſſerint: ſi quidem inteſtati, ad omnem heredita-
tem patronos patronasque vocavimus. Si vero te-
ſtamentum quidem fecerint, patronos autem aut
patronas præterierint, cum nullos liberos habe-
rent, vel habentes eos exheredaverint, vel mater
ſive avus maternus eos præterierint, ita quod non
poſſint argui inofficioſa eorum teſtamenta: tunc
ex noſtra Conſtitutione per bonorum poſſeſſio-
nem

* Non ex-
tat.

* v. L. 30.
C. de inoff.
teſtam.

nem contra tabulas non dimidiam (ut antea) sed tertiam partem bonorum liberti consequantur, vel quod deest eis, ex Constitutione nostra repleatur, si quando minus tertia parte bonorum suorum libertus vel liberta eis reliquerit: ita sine onere, ut nec liberis liberti libertæve ex ea parte legata vel fideicommissa præstentur, sed ad coheredes eorum hoc onus redundet: multis aliis casibus a nobis in præfata Constitutione congregatis, quos necessarios esse ad hujusmodi dispositionem juris perspeximus: ut tam patroni patronæque, quam liberi eorum, nec non qui ex transverso latere veniunt, usque ad quintum gradum, ad successionem libertorum libertarumve vocentur, sicut ex ea Constitutione intelligendum est. Et, si ejusdem patroni vel patronæ, vel duorum duarumque pluriumve liberi sint: qui proximior est, ad liberti vel libertæ vocetur possessionem, & in capita, non in stirpes dividatur successio: eodem modo & in iis, qui ex transverso latere veniunt, servando. Pene enim consonantia jura ingenuitatis & libertinitatis in successione fecimus.

Quibus libertinis succedatur.

4. Sed hæc de iis libertinis hodie dicenda sunt, qui in civitatem Romanam pervenerunt: cum nec sint alii liberti, simul & Dedititiis, & Latinis sublati, cum Latinorum legitimæ successiones nullæ penitus erant; qui, licet ut liberi vitam suam peragebant, attamen ipso ultimo spiritu simul animam atque libertatem amittebant, & quasi servorum, ita bona eorum, jure quodammodo peculii, ex Lege Junia Norbana, manumissores detinebant. Postea vero Senatusconsulto Largiano cautum fuerat, ut liberi manumissoris non nominatim exheredati facti, extraneis heredibus eorum in bonis Latinorum præponerentur. Quibus supervenit Divi Trajani Edictum, quo eundem hominem, si invito

invito vel ignorante patrono ad civitatem Romanam venire ex beneficio principis festinarat, faciebat quidem vivum civem Romanum, Latinum vero morientem. Sed nostra Constitutione propter hujusmodi conditionum vices, & alias difficultates, cum ipsis Latinis etiam Legem Juniam & Senatusconsultum Largianum, & Edictum divi Trajani, in perpetuum deleri censuimus, ut omnes liberti civitate Romana fruantur: & mirabili modo quibusdam adjectionibus ipsas vias, quæ in Latinitatem ducebant, ad Civitatem Romanam capiendam transposuimus.

* v. L. un.
C. de lat.
lib. sol.

TIT. IX.

De Adsignatione Libertorum.

An adsignari possit, & quis adsignationis effectus.

IN summa, quod ad bona libertorum pertinet, admonendi sumus, censuisse Senatum, ut, quamvis ad omnes patroni liberos, qui ejusdem gradus sunt, æqualiter bona libertorum pertineat, tamen licere parenti, uni ex liberis adsignare libertum, ut post mortem ejus solus is patronus habeatur, cui adsignatus est; & ceteri liberi, qui ipsi quoque ad eadem bona, nulla adsignatione interveniente, pariter admitterentur, nihil juris in his bonis habeant: sed ita demum pristinum jus recipiant, si is, cui adsignatus est, decesserit, nullis liberis relictis.

De sexu adsignati, & de sexu graduque ejus, cui adsignatur.

1. Nec tantum libertum, sed etiam libertam, & non tantum filio nepotivæ, sed etiam filiæ neptivæ adsignare permittitur.

De liberis in potestate vel emancipatis.

2. Datur autem hæc adsignandi facultas ei, qui duos pluresve liberos in potestate habebit, ut eis, quos